

Rafulik rohi.

Meie maal on üks rohi, mis igal pool kasvab, aga mida ükski peremees tähele ei pane; aga se rohi võiks iga pidi kasu anda. Se rohi on: nõgesed. Iga inimene piijab ennast neist eemale oida, se pärast et nende lehte peal on mõlemil pool weikesed karwad, mis lähawad ihu sisse, kui neid puutud, ja teewad suurt walu, üks päinis waesed inimesed korjawad nõgesid oma loomade toiduks. Se pärast on tarwis findad kätte panna, kui tahad neid leigata.

Nõgesed on mitme aastalised kasvandidud, naad ei larda palawat ega külma, kasvawad väga jõudsaste. Neid ei söö miskisugune muttakas; nende lehed on nattuke wihad ja on väga terve looma sööl. Lehmad, kellele nõgesid süüja andakse, andwad ead piima. Walmi nõgeste seemnetega on väga ea kanu sööta, kes siis terve talw otja munewad. Neid võib weel kuuwatud ja feedetud nõgeste lehtega sööta. Wärske liha ja puhastud kalagi woiwad kaua wärsked olla, kui neid nõgeste lehte sisse ja jää peale pannakse. Wähed woiwad mõne aja ilma weeta nõgeste sees elada.

Nõgesist võib nijama wiisi riet teha kui kanepist. Mõnes kohtas walmistakse nõgesist peenikest niiti, kellest võib ead riet kududa. Se tarwis leigatakse neid sribiga ligi maad kesk Augusti kuud maha, kui nende

lehed affawad ära kuuwama, aga warred affawad kollaseks minema ja seemned tergeste maha kulluwad. Mäha leigatud warred pannakse rohu peale kolmeks päewaks kuuwama; siis murdakse nende küljest lehed ära, seutakse wihludesse ja pannakse jõe ehk järwe liigunema. Peale seda tehakse nendega seda sama, mis kanepidega. Nõgesed leegiwad paremine kui kanep, ja neist tehtud rie on pea nenda sama peenike, walge ja terge kui muu rie, aga ta ei ole mitte ni kõwa. Nõgesist võib ka ead paberid teha. Kantsatki maa rahwas teewad neist kõija, wõrkusid ja noote.

Kui nõgeste juurikad ära põletad, siis saab wist ea leilist (tuht). Ani jule woi põidla suurused nõgeste juured wärwiwad linast riet ea ele kollase wärwiga.

Enne muiste prugiti nõgesid kui kuse ajajat ja kõhu ussi surmajat rohtu; aga nüüd prugitakse teda üksi mõnes külmas töbes.

Kui nõgesed, mis suurt kasu annawad, siis peab jo teda seal kaswatama, kus muu rohi ei kaswa, ni kui kiuise maa peal, piiride ja metsa äärde peal. Nende eest pole tarwis suurt oolt kanda. On aga tarwis nende seemned mäha külida, wõi nende juure mäha istutada, kasuma affawad naad juba ise. Aga kui neid aritud maa peale panna, siis kasvawad naad weel kolme wõrra suuremaks.